

SEKRETARIAT KONFERENCJI

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Wydział Nauk Historycznych i Społecznych

01-938 Warszawa, ul Wóycickiego 1/3 bl 23. p.315

E-mail: walglins@ld.onet.pl

Warszawa, 1.01.2020 r.

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
ORGANIZOWANA W USA - ORCHARD LAKE SCHOOLS - POLISH MISSION
9-11 PAŹDZIERNIKA 2020R**

**PT. „UDZIAŁ I ROLA POLONII AMERYKAŃSKIEJ W KSZTAŁTOWANIU
STOSUNKÓW POLITYCZNO-SPOŁECZNYCH POMIĘDZY USA I POLSKĄ W
XX I XXI WIEKU”**

ORGANIZOWANA PRZEZ

ŚWIATOWĄ RADĘ BADAŃ NAD POLONIĄ
INSTYTUT NAUK HISTORYCZNYCH UNIWERSYTETU
KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO
MISJĘ POLSKĄ W ORCHARD LAKE SCHOOLS
KOALICJĘ POLONII AMERYKAŃSKIEJ
KONGRES POLONII AMERYKAŃSKIEJ - ODDZIAŁ ZACHODNIEJ FLORYDY

Cele konferencji:

Stosunki polsko-amerykańskie zawsze posiadały w historii obydwu krajów rangę szczególną. Dla polskiej niepodległości i jej utrwalenia w XX i XXI w. znaczenie ich miało charakter strategiczny, a obniżenie tego poziomu wiązało się z poważnymi zagrożeniami dla suwerenności i samego bytu państwowego. W dobie obecnych przemian geopolitycznych konstatacja ta nabiera szczególnej wagi i nadaje polityce polskiej zasadnicze wektory. Od tego, w którą stronę będzie ona podążała zależy nie tylko przyszłość Polski, ale też całego regionu środkowoeuropejskiego, a nawet śmiało można stwierdzić – Europy, jako wspólnoty cywilizacyjno-politycznej. Wymaga to pogłębionej refleksji środowisk naukowych, polityków, działaczy społecznych i polonijnych. Wychodząc naprzeciw tej potrzebie Światowa Rada Badań nad Polonią wraz z instytucjami reprezentującymi Polonię amerykańską oraz środowisko naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie wystąpiły z inicjatywą zorganizowania i przeprowadzenia międzynarodowej konferencji naukowej zatytułowanej „Udział i rola Polonii amerykańskiej w kształtowaniu stosunków

polityczno-społecznych pomiędzy USA i Polską w XX i XXI wieku". W zamiarach organizatorów aspirować ona będzie do odegrania roli think tanku dla gremiów odpowiedzialnych za decyzje na różnych szczeblach ich podejmowania. Wpisywać się też będzie w działania podejmowane w zakresie dyplomacji publicznej.

Celem prezentowanej inicjatywy jest stworzenie szerokiej perspektywy historycznej, socjologicznej i politologicznej ukazującej rolę mniejszości polskiej w USA na tle innych grup etnicznych i narodowych w ich aspiracjach politycznych, ze szczególnym uwzględnieniem polskich dążeń niepodległościowych. Pragniemy nie tylko przypomnieć znaczenie działalności na gruncie amerykańskim wybitnych przedstawicieli emigracji polskiej w osobach Ignacego Paderewskiego, czy Romana Dmowskiego, ale też aktywność Teofila Starzyńskiego i Józefa Sierocińskiego oraz rolę Związku Sokolstwa Polskiego w USA w propagowaniu idei Armii Kościuszki, a także w tworzeniu Błękitnej Armii i wkładu w tym zakresie Polonii amerykańskiej, a także jej stosunek do polskich formacji we Francji oraz do Legionów Polskich w odpowiedzi na apel biskupa Władysława Bandurskiego. Ważnymi aspektami historycznymi była też aktywność takich instytucji polonijnych jak Związek Narodowy Polski, Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie, Związek Polek w Ameryce i in. Kapitałne znaczenie dla polskich dążeń niepodległościowych posiadało stanowisko w tej sprawie administracji waszyngtońskiej ogłoszone w orędziu prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona do Kongresu z 8 stycznia 1918 r. O propolskich sympatiach społeczeństwa amerykańskiego tego okresu świadczy udział jego przedstawicieli – doskonale wyszkolonych lotników – w wojnie polsko-bolszewickiej.

Z powodów oczywistych współpraca polsko-amerykańska intensywniej się rozwijała po wybuchu II wojny światowej. W Stanach Zjednoczonych dużą recepcją cieszyły się (godne przypomnienia) reportaże Juliana Bryana o losach Warszawy podczas wojny obronnej 1939 r., a jego album na ten temat przyjęto z wielkim zainteresowaniem. Pod presją sprawy polskiej zmieniono też w październiku 1939 r. ustawę o neutralności. Podczas planowanej konferencji przedstawione zostaną zabiegi gen. Władysława Sikorskiego zmierzające do rekrutacji w USA ochotników do armii polskiej. Ich efektem było utworzenie Polskiej Misji Wojskowej w Winsdor (Kanada, Ontario), w której przeprowadzano nabór rekrutów, w tym również obywateli amerykańskich polskiego pochodzenia. W zamiarach organizatorów konferencji podczas jej obrad nie powinno zabraknąć również trudnych wątków w relacjach polsko-amerykańskich, czasami nie do końca wyjaśnionych przez historyków, takich jak tajemnicze i tymczasowe zaginięcie raportu ambasadora USA w Moskwie, Williama H. Standleya, przekazanego do Departamentu Stanu, a zawierającego informacje uzyskane od Józefa Czapskiego na temat nieznanych losów polskich oficerów przebywających na terytorium Związku Sowieckiego. Pragniemy też przedstawić wykorzystanie przez pewne kręgi dyplomatyczne i wywiadowcze kwestii katyńskiej do obniżenia rangi relacji polsko-amerykańskich, co wyraźnie następowało już w II połowie 1942 r., a czego punktem kulminacyjnym było odrzucenie przez prezydenta Roosevelta w marcu 1945 r. raportu kapitana George'a Earle'a.

W obradach konferencyjnych znaczące miejsce zajmą najnowsze wątki w historii stosunków polsko-amerykańskich oraz wkładu Polonii w ich kształtowanie.

Pragniemy przypomnieć udział polskich żołnierzy służących w armii amerykańskiej w wojnach prowadzonych przez USA (wojna koreańska, wojna wietnamska, wojny w Iraku). Osobne miejsce zajmie rola, jaką odegrały instytucje i organizacje polonijne: Kongres Polonii Amerykańskiej, Instytut Józefa Piłsudskiego, Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce, Polski Instytut Naukowy w Nowym Jorku, muzea i in. instytucje polskie, prasa i media polonijne. Pragniemy ukazać znaczenie i miejsce wśród Polonii Kościoła rzymskokatolickiego oraz prowadzonych przez niego dzieł i form duszpasterskich ze szczególnym uwzględnieniem Misji Polskiej w Orchard Lake Schools, Narodowego Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej w Doylestown i jego rolę w podtrzymywaniu polskości. Przypomnimy również powstanie i działalność Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego.

Osobne miejsce podczas obrad zajmie ostatnie półwiecze relacji polsko-amerykańskich, obejmujące prezydenturę Jimmiego Cartera i jego wkład w promocję idei praw człowieka, co miało niebagatelne znaczenie dla działań pojmowanych w tym zakresie przez polską opozycję demokratyczną. Ukazana zostanie rola prezydentury Ronalda Reagana w realizacji polskich aspiracji niepodległościowych i jego relacje z Janem Pawłem II w kontekście spraw polskich, pomoc okazana ruchowi „Solidarność”, wizja ładu światowego i miejsce Polski w koncepcjach geopolitycznych Zbigniewa Brzezińskiego, działalność gen. Ryszarda Kuklińskiego, ale również dwuznaczna rola spółek polonijnych i przenikanie agentury komunistycznej do środowisk polonijnych w USA. Ukazana zostanie promocyjna aktywność Amerykanów polskiego pochodzenia oraz stanowisko oficjalnych organów władzy USA w zakresie akcesji Polski do struktur Paktu Północnoatlantyckiego, a także współpraca polsko-amerykańska w ramach NATO. Zaprezentujemy ocenę polskich wyborów prezydenckich i parlamentarnych w USA w opiniach czynników rządowych, jak również wśród Polonii amerykańskiej.

Jednym z najważniejszych celów stawianych przez organizatorów konferencji jest przeprowadzenie fachowej dyskusji panelowej na temat miejsca i roli Polski i USA w realizacji idei Trójmorza oraz jej konsekwencjach geopolitycznych. W intencjach organizatorów w dyskusji tej udział wezmą eksperci zarówno polscy, jak i amerykańscy.

Treść poszczególnych wystąpień i referatów, a także zapis dyskusji panelowej zostanie w całości zaprezentowana w osobnej, pokonferencyjnej publikacji dwujęzycznej – polsko-angielskiej.

Walter Wiesław Gołębiewski – prezes Światowej Rady Badań nad Polonią, V-ce prezes do spraw polskich Koalicji Polonii Amerykańskiej

Ks. prof. UKSW, Waldemar Gliński – V-ce prezes do spraw naukowych Światowej Rady Badań nad Polonią